

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Rudolfa Čirča, v právnej veci žalobcu **I. H. – A.**, so sídlom v P., zastúpeného JUDr. M. K., advokátom v B., proti žalovanej **Č. – S., a.s.**, so sídlom v B., o **76 422,80 Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 20 C 107/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 8. júna 2005 sp.zn. 2 Co 404/04, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 8. júna 2005 sp.zn. 2 Co 404/04 **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 19. októbra 2004 č.k. 20 C 107/2003-96 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalovanému 76 422,80 Sk s 12,5 % úrokom z omeškania od 16. júla 2002 do zaplatenia ako aj trovy konania v sume 27 723,90 Sk na účet právneho zástupcu, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Pri svojom rozhodnutí vychádzal z výsledkov vykonaného dokazovania, ktorým mal preukázané, že účastníci konania 7. februára 2000 uzavreli poisťnú zmluvu č. X., predmetom ktorej bolo poistenie motorového vozidla V. a žalobca sa zaviazal uhradiť poisťné vo výške 34 718 Sk ročne v dvoch splátkach, so splatnosťou vždy k 7. februáru a 7. augustu kalendárneho roka. Zmluvné strany sa ďalej dohodli, že v prípade, ak jedna zo zmluvných strán neoznámí najmenej tri mesiace pred uplynutím poisťného roka, že nemá záujem o ďalšie poistenie, predlžuje sa

poistenie o ďalší poistný rok. Žalobca uhradil zmluvne dohodnuté poistné za obdobie od 7. februára 2000 do 6. februára 2001 v plnej výške a v dobe splatnosti. Splátku poistného splatnú k 7. februáru 2001 uhradil až 14. júna 2001 a splátku poistného splatnú k 7. augustu 2001 uhradil 17. septembra 2001, t.j. so zaplatením splátok sa dostal do omeškania. 3. februára 2002 sa žalobca stal účastníkom dopravnej nehody, pri ktorej došlo k poškodeniu poisteného motorového vozidla, pričom na vozidle vznikla škoda vo výške 80 445,10 Sk, ktorú si žalobca u žalovanej titulom poistného plnenia uplatnil. Žalovaná písomne listom z 15. júla 2002 žalobcovi oznámila, že poistná zmluva zanikla, nakoľko žalobca sa s platbou poistného za obdobie od 7. februára 2001 do 7. augusta 2001 dostal do omeškania. Žalovaná písomne vyzvala 7. januára 2002 žalobcu na úhradu poistného za obdobie od 7. februára 2002 do 6. augusta 2002 vo výške 17 359 Sk. Súd prvého stupňa konštatoval, že zo zmluvy uzavretej medzi účastníkmi konania vyplýva, že poistné je jednorazové a žalobca mal možnosť ho platiť v polročných splátkach, z čoho vyplýva, že v prípade vzniku poistnej udalosti, napriek tomu, že poistné zaplatené nebolo, mohla si ho žalovaná započítať proti plneniu, ktoré bola povinná poistenému žalobcovi vyplatiť. Žalovanej z titulu nezaplatenia splátky splatnej k 7. februáru 2001, uhradenej až 14. júna 2001 vzniklo proti žalobcovi právo na úrok v súlade s § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V danom prípade sa však zmluvné strany dohodli v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka, že v prípade nezaplatenia niektorej splátky môže poistiteľ žiadať zaplatiť poistné na celé poistné obdobie naraz, z čoho vyplýva, že poistné sa stalo splatným za celé obdobie od splatnosti splátky nasledujúcej po splátke, ktorá sa nezaplatila. Dohodou o splátkach uzavretou medzi účastníkmi konania došlo k posunutiu lehoty splatenia poistného, žalovaná si právo na zaplatenie celého jednorazového poistného pri omeškaní žalobcu neuplatnila a preto mal žalobca právo pokračovať v plnení v splátkach, pričom žalovaná svoje právo mohla využiť pri ďalšom omeškaní žalobcu. K zániku poistnej zmluvy nedošlo, žalobca bol v období vzniku poistnej udalosti riadne poistený a preto mu voči žalovanej vzniklo právo na poistné plnenie vo výške žalovanej istiny, ktorá sporná v konaní nebola. O výške úroku z omeškania rozhodol podľa § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. a o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovanej rozsudkom z 8. júna 2005 sp.zn. 2 Co 404/04 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania 3 820 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu, z ktorého riadne zistil skutkový stav, ale z toho nevyvodil aj správny

právny záver. Odvolací súd mal za nepochybné, že účastníci dohodli splatnosť jednorazového poistného odchylné tak od ustanovenia § 796 ods. 2 Občianskeho zákonníka (v dvoch splátkach k 7. februáru a 7. augustu) ale súčasne aj od ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka, t.j. že ak nebude niektorá zo splátok poistného zaplatená, je poistné v zostávajúcej výške splatné naraz. Preto na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k názoru, že keď žalobca nezaplatil prvú splátku splatnú 7. februára 2001 (ale až 14. júna 2001) nebolo potrebné, aby žalovaná žiadala zaplataenie celej pohľadávky pre nesplnenie tejto splátky v zmysle § 565 Občianskeho zákonníka, ale celé poistné sa stalo splatné naraz (bez ďalšieho úkonu žalovanej). Teda v danom prípade sa celé poistné stalo splatné dňom 8. februára 2001, t.j. prvým dňom omeškania žalobcu so zaplataením prvej splátky a poistenie zaniklo v súlade s § 801 Občianskeho zákonníka do troch mesiacov od jeho splatnosti, t.j. dňom 8. mája 2001 a to bez ohľadu na zaplataenie splátky (splatnej 7. februára 2001) dňa 14. júna 2001 a následne (splatnej 7. augusta 2001) dňa 17. septembra 2001. Z toho potom vyplýva, že keď poistenie z predmetnej poistnej zmluvy zaniklo, nemá žalobca nárok na poistné plnenie titulom poistnej udalosti z 3. februára 2002. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, navrhol ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zaujal stanovisko, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Poukázal na to, že z gramatického a logického výkladu ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka vyplýva, že podmienkou pre to, aby veriteľ mohol uplatňovať uvedené ustanovenie, t.j. aby mohol vôbec žiadať dlžníka o zaplataenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, je existencia takejto sankcie straty výhody splátok v dohode alebo rozhodnutí. Len v prípade, ak takáto dohoda alebo rozhodnutie existuje, ustanovuje zákon pre veriteľa možnosť žiadať o zaplataenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky. Následne zákon v druhej vete uvedeného ustanovenia stanovuje, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky. Zo skutočností preukázaných v konaní vyplýva, že žalobca uhradil poistné splatné 7. februára 2001 až 14. júna 2001 a splátku poistného splatnú 7. augusta 2001 uhradil dňa 17. septembra 2001. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná nevyužila zákonom danú možnosť požadovať splataenie celého poistného do splatnosti ďalšieho poistného, bolo jednorazové poistné splatné až 7. augusta 2001. Nakoľko k úhrade druhej splátky splatnej 7. augusta 2001 došlo 17. septembra 2001, teda v lehote troch mesiacov stanovenej § 801 Občianskeho zákonníka pre zánik poistenia v prípade nezaplataenia, k zániku poistnej zmluvy

nedošlo, preto žalobca bol v poistnom roku 7. februára 2001 až 6. februára 2002 riadne poistený a žalovaná bola povinná v dôsledku poistnej udalosti plniť.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu žiadala toto dovolanie zamietnuť.

V súlade s ustanovením § 372 ods. 2 O.s.p. (zákona č. 99/1963 Zb. v znení zákona č. 341/2005 Z.z.) sa začaté konania o dovolaní, o ktorých dovolací súd nerozhodol do 31. augusta 2005 dokončia podľa práva platného do 31. augusta 2005. Dovolanie bolo v danej veci podané 17. augusta 2005, dovolací súd preto v dovolacom konaní postupoval podľa Občianskeho súdneho poriadku v znení do 31. augusta 2005 (ďalej len O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 písm.a/ O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Napokon je dovolanie podľa § 238 ods. 3 písm.b/ O.s.p. prípustné aj proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok, ktorým bolo rozhodnuté inak než v prvom rozsudku, pretože súd prvého stupňa bol viazaný názorom súdu, ktorý prvšie rozhodnutie zrušil.

V danom prípade je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý vykazuje znaky rozsudku podľa § 238 ods. 1 O.s.p.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. Dovolateľ žiadnu z týchto väd nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani vadu tejto povahy dovolateľ nenamietal a ani dovolací súd jej existenciu z obsahu spisu nezistil.

Dovolateľ namieta, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo zo správnych skutkových zistení vyvodil nesprávne právne závery.

Skutkové zistenia (uvedené vyššie v odôvodnení tohto rozsudku) pre posúdenie žalobcom uplatneného nároku, z ktorých vychádzal odvolací súd pri rozhodovaní sú v prejednávanej veci postačujúce aj pre rozhodnutie odvolacieho súdu, podľa názoru ktorého umožňujú záver, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nie je vecne správny.

Podľa § 565 Občianskeho zákonníka ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté, alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky.

Podľa § 796 ods. 1 Občianskeho zákonníka ten, kto s poisťiteľom uzavrel poisťnú zmluvu, je povinný platiť poisťné a to za dohodnuté poisťné obdobie (bežné poisťné), možno

tiež dohodnúť, že poistné bude zaplatené naraz za celú dobu, za ktorú bolo poistné dojednané (jednorazové poistenie).

Podľa bodu 2 Doložky 01 Zmluvných ustanovení (ktoré mimo iného tvorili neoddeliteľnú súčasť vyššie citovanej poistnej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi konania) poistné je jednorazové a je možné ho platiť v splátkach ročných, polročných alebo štvrtročných. Ak bolo dohodnuté platenie poistného v splátkach, dojednáva sa, že ak nebude niektorá zo splátok poistného zaplatená, je poistné v zostávajúcej výške splatné naraz.

V preskúmvanej veci z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd (na rozdiel od súdu prvého stupňa) sa stotožnil s právnou argumentáciou žalovanej, podľa ktorej poistná zmluva v dôsledku nezaplatenia poistného zanikla, nakoľko sa poistné stalo splatné v dôsledku omeškania so splátkou splatnou 7. februára 2001 celé naraz, a žalobca v zmysle zmluvných ustanovení nezaplatil poistné v lehote troch mesiacov. Keď žalobca nezaplatil prvú splátku splatnú 7. februára 2001 nebolo potrebné, aby žalovaná žiadala zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie tejto splátky v zmysle § 565 Občianskeho zákonníka, ale celé poistné sa stalo splatné naraz (bez ďalšieho úkonu žalovanej). Tento právny záver odvolacieho súdu je nesprávny.

Vychádzajúc z citovaného ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka, ak dlžník plní dlh v splátkach, nezaplatenie jednej (alebo viacerých) splátky v čase jej splatnosti nespôsobuje bez všetkého splatnosť celého dlhu. Splatnosť celého dlhu (zvyšku pohľadávky) z dôvodu nezaplatenia niektorej splátky včas môže založiť jedine dohoda účastníkov záväzkového vzťahu alebo rozhodnutie súdu. Súčasťou podmienok splatnosti jednotlivých splátok môže byť aj určenie, že pre nesplnenie niektorej splátky je veriteľ oprávnený požadovať celý zvyšok pohľadávky naraz. Splatnosť celej pohľadávky (strata výhody splátok) nenastáva priamo zo zákona, ale záleží od veriteľa, či toto právo uplatní a vyzve dlžníka na zaplatenie celého zvyšku pohľadávky. Právo veriteľa požadovať zaplatenie celej pohľadávky je časovo obmedzené tak, že veriteľ ho môže použiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky. Z uvedeného tak v nadväznosti, resp. v súvislosti s vyššie citovaným bodom 2 Doložky 01 Zmluvných ustanovení vyplýva, že existencia takejto dohody o strate výhody splátok je zákonom ustanovenou podmienkou pre vznik oprávnenia veriteľa požadovať zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie jednotlivej splátky. V prejednávanej veci tak nejde o odlišnosť ustanovenia zmluvy konštruovaného na základe dispozitívnosti od

ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka (ako sa mylne domnieva odvolací súd), ale naopak keďže zmluva obsahuje ustanovenie o splatnosti celej pohľadávky, spĺňa podmienku ustanovenú v § 565 Občianskeho zákonníka pre to, aby veriteľ mohol požadovať od dlžníka zaplatenie celej pohľadávky naraz, najneskôr však do splatnosti ďalšej splátky. Preto, ak v danom prípade aj žalobca jednotlivé splátky poistného v roku 2001 uhradil až po dni ich splatnosti, pričom žalovaná nevyužila možnosť danú jej zákonom požadovať splatenie celého poistného do splatnosti ďalšieho poistného, bolo jednorazové poistné splatné až dňa 7. augusta 2001. Potom, ako správne uvádza dovolateľ, ak k úhrade druhej splátky splatnej 7. augusta 2001 došlo 17. septembra 2001, teda v lehote troch mesiacov stanovenej v § 801 Občianskeho zákonníka pre zánik poistenia v prípade nezaplatenia, k zániku poistnej zmluvy nedošlo, žalobca bol v poistnom roku od 7. februára 2001 do 6. februára 2002 riadne poistený a žalovaná bola povinná v dôsledku poistnej udalosti plniť.

Vzhľadom na vyššie uvedené napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto tento rozsudok podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a podľa § 243b ods. 2 O.s.p. vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. februára 2008

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :